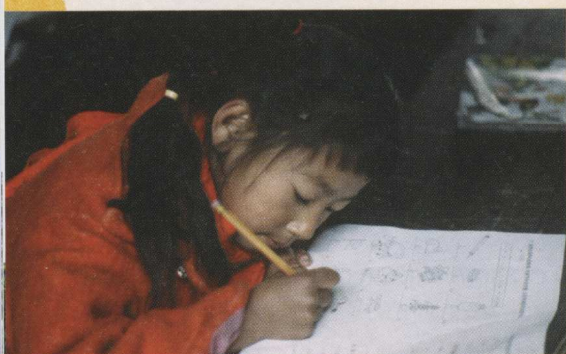




Ako sa čínske deti učia písať?

Čínština je najpoužívanejší jazyk na svete. Čínsky hovorí viac ako 1,3 miliardy ľudí. Číňania poznajú písmo už 3 500 rokov a je od nášho celkom odlišné. V čínskom písme sa na zachytenie jednotlivých hlások nepoužívajú písmená, ale jeden alebo viac znakov pre celé slová.



Aby napísali list, musia čínske deti poznať viac ako 2 000 znakov. Celkove existuje asi 50 000 rôznych znakov, málokto ich však vie všetky. Vyhľadať ich možno v hrubých slovníkoch.

Od obrázka korytnačky k písmu

Pred 3 500 rokmi vytvorili Číňania takzvané štylizované „pojmové písmo“ najprv z obrázkového. Ak mysleli na „korytnačku“, nakreslili korytnačku, ak na „ovcu“, nakreslili ovcu. Čoskoro však prišli na to, že je jednoduchšie zobraziť korytnačku určitým znakom a ovcu iným. Pri pohľade na znak pre „korytnačku“, vedeli, že označuje korytnačku, ibaže pojem nezaznamenávali písmenami k-o-r-y-t-n-a-č-k-a ako u nás. Stávalo sa, že Číňania, ktorí napríklad znak „korytnačka“ dlho nepoužívali, zabudli naň a nevedeli ho prečítať.

V priebehu stáročí sa písmo stále vyvíjalo. Znak sa zjednodušili. Napríklad namiesto kresby celého človeka rozhodli sa iba pre dve čiary. Znak 人 pre slovo „človek“ už vôbec nepripomínal človeka. To isté

postihlo aj znak 龟 pre „korytnačku“. Vonkoncom sa nepodobal na skutočnú korytnačku.

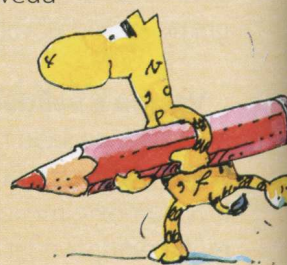
Okrem toho Číňania jednotlivé znaky poskladali a tie nadobudli vlastný význam.

Tak napríklad zo znaku pre „sviňu“ pod „strechou“ vznikol nový písomný znak 家, označuje pojem „rodina“.

Zhora nadol a sprava doľava

V priebehu času sa jazyky v obrovskej Číne vyvíjali rozdielne. Ľudia na severe hovorili inak ako ľudia na juhu. Avšak jedni i druhí si zachovali znakové písmo. Takto môžu dodnes Číňania na severe i juhu čítať tie isté knihy. V minulosti čítali a písali Číňania zhora nadol a sprava doľava. Dnes prevláda taký spôsob čítania a písania ako u nás: vodorovne, zľava doprava. No pozor: niektoré knihy začínajú vzadu. Myslíš si, že Číňania zavedú naše hláskové písmo? Už to urobili. Prepis sa volá *pinyin*. Teraz sa už aj ty môžeš učiť čínštinu a hneď sa dozvieš, ako sa slovo vyslovuje. *Pinyin* možno použiť aj v počítači.

Čínština a iné ázijské jazyky sú takzvané „tónové jazyky“. Melódia sa využíva na rozlišovanie významu slov. Súčasná spisovná čínština rozlišuje štyri tóny: vysoký vodorovný, stúpavý, klesavo-stúpavý a klesavý. Pri prepise sa tóny často uvádzajú.



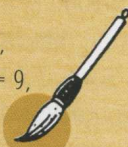


Niekoľko čínskych znakov a ich význam na precvičenie:

我 wo (:uo) = ja
 你 ni = ty
 你好 nǐ hao! = ahoj, dobrý deň!
 谢谢 xiexie (:šie šie) = ďakujem pekne
 学校 xuexiao (:šie fiao) = škola
 中国 Zhongguo (:čung kuo) = Čína

Čísla od 1 do 10:

一 yī (:i) = 1, 二 èr (:ar) = 2, 三 sān = 3,
 四 sì (:š) = 4, 五 wu = 5,
 六 liu (:liou) = 6, 七 qī (:f) = 7,
 八 bā (:pa) = 8, 九 jiǔ (:fiou) = 9,
 十 shí (:š) = 10.



Písanie v štvorcach

Čínske deti sa učia v základnej škole najprv celkom jednoduché znaky, napríklad znak 日 pre „slnko“ alebo 月 pre „mesiac“. Keď tieto dva znaky zložíme, vznikne znak 明 s významom „svetlý“. Nie je to však až také jednoduché.

Všetky čínske znaky písma smú mať rovnakú štvorcovú plochu a nezáleží na tom, či sa píše jednou alebo dvadsiatimi čiarami. Preto musia žiaci cvičiť zmenšovanie a polohu oboch znakov pre „slnko“ a „mesiac“, aby sa vmestili do určeného štvorca a navyše boli úhľadné. Prvé školské zošity nie sú „linajkové“, ale „štvorčekové“. Každý štvorec je rozdelený na ďalšie štyri štvorce, takže si deti môžu písanie znakov lepšie precvičovať.

Či jednoduché, či komplikované, znaky vznikajú z jednotlivých čiar a tieto čiary deti nepíšu iba ceruzkami, ale ich maľujú aj štetcom a tušom. Existujú napríklad body, priečne čiary, čiary s ťahom doľava, čiary

s ťahom doprava alebo háčiky. Učiteľ na začiatku napíše vzory čiar na tabuľu a žiaci dostanú na domácu úlohu každú čiaru napísať desať ráz. Na druhý deň sa už skúša formou testu.



Na vyučovaní kaligrafie sa cvičia deti v Číne a Japonsku jednotlivé znaky napísať štetcom a tušom čo najkrajšie. Pritom musia držať štetce čo najrovnejšie.